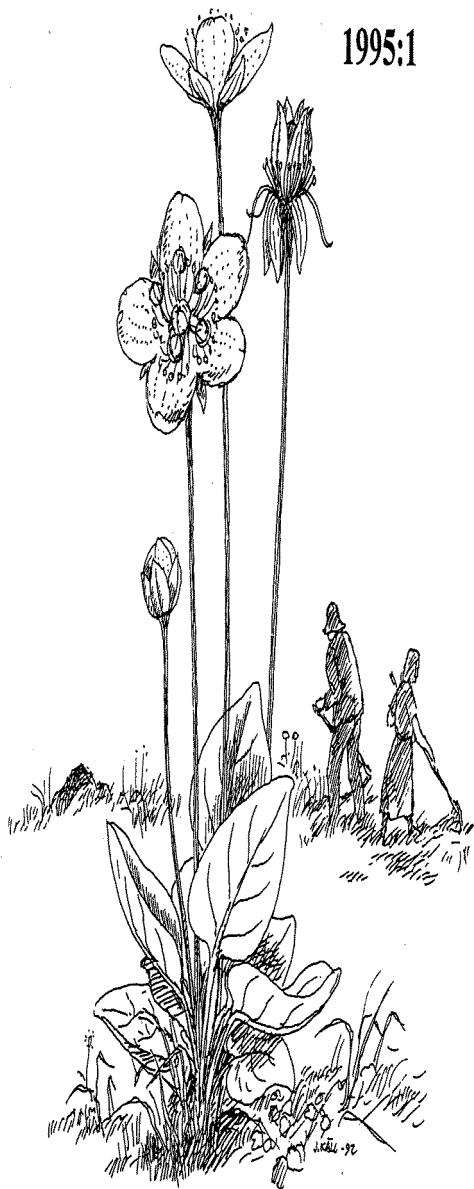

PARNASSIA

1995:1

PARNASSIA

Medlemsblad för Föreningen Smålands Flora Årgång 8 1995 nr 1

Prenumerationsavgift för år 1995 är 50 kr

Föreningen Smålands Floras postgiro 66 29 27 – 3

adress: c/o Christoffersson; Götradsgatan 8; 341 39 Ljungby

Styrelseledamöter i Föreningen Smålands Flora 1994-95

Ordförande	Allan Karlsson; Liljeholmsvägen 6; 575 39 Eksjö tel. 0381 – 104 16
Vice ordförande	Curt Mossberg; Kulladalsgatan 47; 352 36 Växjö tel. 0470 – 158 71
Sekreterare	John Christoffersson; Villa Vibo, Långemåla; 570 76 Ruda tel. 0499 – 300 06
Kassör	Ingvar Christoffersson; Götradsgatan 8; 341 39 Ljungby tel. 0372 – 143 83
Övriga ledamöter	Crister Albinsson; Öhnellsgatan 27; 392 30 Kalmar tel. 0480 – 289 69 Birger Danielsson; Blägda; 598 95 Vimmerby tel. 0492 – 550 43 Margareta Edqvist; Syrengatan 19; 571 39 Nässjö tel. 0380 – 106 29 Thomas Karlsson; Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18; 223 61 Lund tel. 046 – 13 83 00 Tommy Merkert; Orkestervägen 27; 574 34 Vetlanda tel. 0383 – 165 97 Barbro Otterstedt; Högabergsgatan 12; 331 41 Värnamo tel. 0370 – 104 36 Göran Wendt; Högstorpssvägen 142 B; 352 42 Växjö tel. 0470 – 227 33
Redaktör	Jan-Erik Hederås; Tranemansgatan 32; 252 49 Helsingborg tel. 042 – 14 03 91

Omslagsbilden visar slätter i en äng med slätterblomma (teckning av John Käll)

Lund- och mellansmörblommor i Småland

INGER BERGQVIST

Under början av 1980-talet när jag hållit på och inventerat för Smålands Flora och flitigt läste i Lids Flora, såg jag ett fint naggat blad av en *majsmörblomma* som var så annorlunda. Den skulle ju dessutom finnas i Småland, den norra delen!

*Ranunculus
cassubicus
efter Lid*

En dag i slutet av augusti 1985 besökte jag en fuktig mullrik blandskog i en av mina rutor, norr om Malmbäck i Nässjö kommun. Ett jättestort blad ca 10 cm i diameter stod där för sig själv på en lång stjälk. Inga blommor eller frukter syntes. Efter en stunds letande i Liden stämde det runda fint naggade bladet med *Ranunculus cassubicus*, på svenska kallad *lundsmörblomma*, som jag ju hade läst innan om. Belägg bekräftades av Thomas Karlsson — hur många växter har han förresten inte satt sitt ThK! på? Med hans uppmuntrande tillrop uppmånades jag att söka även den andra småarten som skulle heta *Ranunculus fallax mellansmörblomma*. Några kopior av herbarieark var medskickade, ett från Tenhults sn i juni 1878 med *R. fallax* samt ett från Sjöstorp i Forserums sn, juni 1866 med *R. cassubicus*. Sökandet kunde börja! Under åren fram till 1994 har vi i Smålands Flora hittat hittills 11 lokaler för lundsmörblomma och 9 för mellansmörblomma. Se karta!

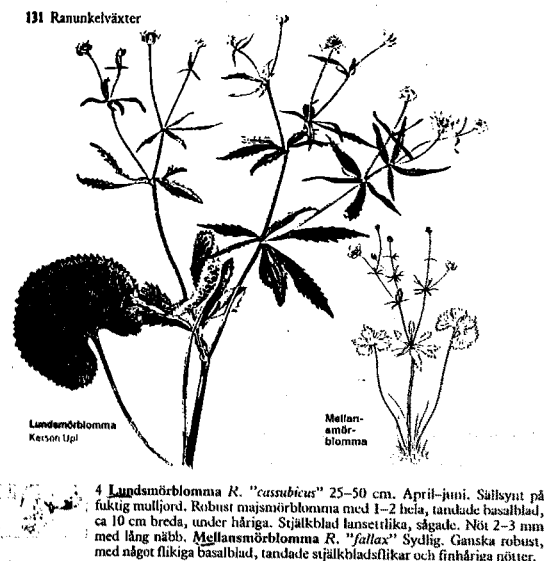
Jag skriver medvetet hittills, ty nya lokaler hittades vid Floraväxeriet i somras och förmodligen kommer fler platser att upptäckas. De flesta lokalerna för lundsmörblomman finns i södra delen av området och flertalet mellansmörblommor i norra delen. Jag undrar vad orsaken kan vara!

Hur kommer det sig att dessa resliga och ståtliga (ca 50 cm höga) smörblommor överhuvudtaget hamnat i Småland, och då enbart i detta område från Tenhult — Öggestorp och söderut till Malmbäck, en sträcka på 19 km?

Majsmörblommors taxonomi

Stefan Ericsson vid Umeå universitet forskar i ämnet majsmörblommor och han sände mig sitt manuskript "Några taxonomiska notiser om majsmörblommor". Intresserade kan studera Svensk Botanisk Tidskrift Volym 89, häfte 1, 1995 sid. 19–31. Han skriver bl.a. att lundsmörblomman i Sydsverige enbart är införd och förvildad utom i Småland där den sannolikt är inhemsk. Den småländska lundsmörblomman har ibland ansetts vara en egen småart, *Ranunculus cassubicus* ssp. *smolandicus*, men Stefan Ericsson anser att den inte går att skilja från den uppländska lundsmörblomman *R. elatior*.

Alla småarter av mellansmörblomman *R. "fallax"* är ännu inte helt klarlagda och beskrivna. Småland har troligen ett stort antal av dessa "fallax-typer". Det

från Mossberg, Stenberg, Den Nordiska Floran

här är minsann inte lätt för en amatörbotaniker, så gudskelov räcker det för oss att bara identifiera lund- och mellansmörblomma.

Hur ser biotopen ut?

Lundsmörblomma växer nästan alltid i mullrik, fuktig blandskog men ibland även i ren lövskog gärna nära vattendrag. Terrängen kan vara sluttande eller plan med fältskiktsarter såsom *älgört* och *smörbollar*.

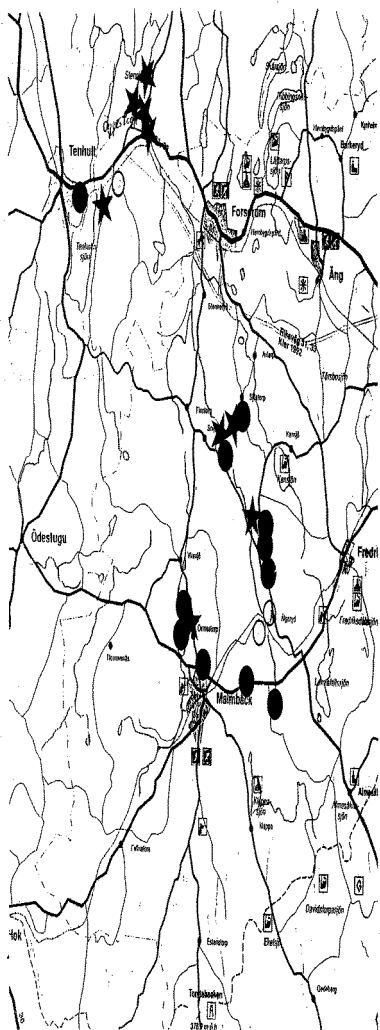
Mellansmörblomman växer också gärna i lövterräng men vill ha lite öppnare och ljusare marker såsom sjö- eller åstrandsmader, ängsdiken. Följeväxterna är samma som för lundsmörblomman samt diverse gräs, bl.a. *myskgräs*, och starrarter. Både lund- och mellansmörblommorna blommar i maj samtidigt med *majsmörblommor*.

Enbart på en lokal, i Ormestorp, har jag hittat mellan- och lundstjärnblomman tillsammans. Se karta! Även om det på kartan ser ut som om de växer på samma lokal kan det vara flera hundra meter mellan platserna.

Kom gärna och besök området! Jag kan hjälpa till med att ge noggrannare lokalangivelser.

Inger Bergqvist; Kolonigatan 18; 571 35 Nässjö; tel. 0380-162 25

Utbredning av lund- och mellansmörblomma i Småland

fylld ring = lundsmörblomma, aktuellt fynd

ofylld ring = lundsmörblomma, gammalt fynd

fylld stjärna = mellansmörblomma, aktuellt fynd

Till minnet av Birger Danielsson

JOHN CHRISTOFFERSSON

Det var någon gång 1978 som fyra personer träffades och beslutade att börja arbetet med en ny smålandsflora. Det mötet brukar räknas som starten för det stora projektet. Men säger man det så glömmer man en sak. I norra Kalmar län var arbetet redan i full gång. Under ledning av Birger hade man i ett par år arbetat med en kartläggning av växterna exakt på det sätt som vi senare skulle använda.

Birgers och de andra botanisternas arbete i Vimmerby och Västervik var alltså först. Det var därför inte så konstigt, att det blev mot de trakterna vi sneglade, när vi lade upp arbetet för hela landskapet. När föreningen bildades, var det alldeles självklart, att Birger skulle sitta i dess styrelse. Han hade den botaniska kunnskapen, organisationsförmågan, envisheten och dessutom en mycket stor portion av sunt förnuft. Birger blev naturligtvis av mycket stort värde för oss i styrelsen. Han var inte någon av dem som talade mest, men han var en av dem som man lyssnade noga till. Kände Birger på sig, att vi var på fel väg, så sa han till, och det räddade oss många gånger från lösningar, som i den första entusiasmen verkade lysande men som inte var det.

Birger och jag umgicks per telefon, per post och ibland personligen, t.ex på våra årsmöten. Men framför allt minns jag alla de gånger vi satt i samma bil på väg till eller från styrelsemötena i Växjö. Vi hade intensiva diskussioner om inventeringen och floraarbetet. Det var stimulerande samtal, då vi kom varandra nära. Där lärde jag mig uppskatta några av Birgers mest framträdande egenskaper, kanske särskilt hans hederlighet och hans rättframhet. Man ska vara noga, inte fuska. Man ska arbeta för helhetslösningar, inte syssla med småsaker. Och där, i bilen, fick jag rika tillfällen att uppleva en annan av Birgers egenskaper. Hans humor, som kunde vara bitsk men som alltid var medmänsklig och som snabbt satte in saker och ting i deras rätta perspektiv.

För tre år sedan flyttade Birger med Birgitta från Västervik till Blädda i sydligaste delen av Vimmerby kommun. Där skaffade sig Birgitta och han en villa, och Birger övertog också sitt föräldrahem, en liten skogsfastighet strax intill. Efter det fick våra samtal en delvis annan ton. Omsorgen om floraarbetet, om projektets lyckliga avslutning, blev inte mindre. Men nu märkte man, att Birger blivit hemmansägare. Han berättade om sina planer för gården, och man förstod, med vilket intresse han engagerade sig i den. Och oftare än förr kom de människor, som låg honom varmast om hjärtat, hans hustru och hans barn och deras familjer, på tal.

När Birger rycktes bort, var han trots sina 73 år en vital man, full av verksamhetslust. Det är bittert, att han inte fick ägna längre tid åt allt det han nu gick in för. Till detta hörde att skriva ett viktigt kapitel av florans, det om Smålands botaniska utforskande. För vår förening är hans bortgång en mycket svår förlust.

Vi kommer att minnas honom som en av våra bästa. Vi kommer också att minnas honom som en i alla avseenden stor personlighet och som en mycket god vän.

Birger Danielsson var född den 29 december 1921 i Frödinge socken i Vimmerby kommun. Han dog på sin föräldragård den 9 februari 1995.

Under en lång rad av år, fram till sin pensionering, arbetade Birger vid lantriksnämnden i Västervik.

1991 tillerkändes Birger Danielsson Miljö- och Hälsoskyddsnämndens i Västervik hederspris.

Skrifter av Birger Danielsson:

Ny lokal för *Hordelymus europaeus* i Småland, SBT 1973

Ny lokal för *Fälvvedel*, *Oxytropis campestris*, i Småland (tillsammans med Lars-Åke Gustafsson), SBT 3/1979.

Floran i Frödinge socken, SBT 3/1979

Floristiskt intressanta lokaler i norra Kalmar län, SBT 6/1979

Några blad ur den botaniska historien, Västervikstidningen 1981-05-26

Odonvide, *Salix myrtilloides*, på ny lokal i Småland, SBT 4/1985

Nordkråkbär, *Empetrum hermafroditum*, i nordöstra Småland, SBT 2/1988

Udda växter i Västervik, Parnassia 1/1990

Skogsfrun i Småland, Parnassia 1/1991

Ur den botaniska 1700-talshistorien från norra Kalmar län, Parnassia 1/1994

Kring ett vägbygge i Vimmerbytrakten, Parnassia 1/1994

John Christoffersson; Villa Vibo, Långemåla; 570 76 Ruda

Svampinventering

KERSTIN PETERSON

Inventering av svamp är ett försummat område inom naturinventeringen. Detta gäller även flera andra kryptogramgrupper, liksom vi på djursidan har dålig kännedom om ryggradslösa djur. — En svampflora som skulle täcka hela Småland ligger långt fram i tiden. Ett sådant projekt är väl inte omöjligt, men än finns inte någon landskapsflora för svampar utgiven eller ens påbörjad i Sverige. Däremot pågår det flera inventeringar av skyddsvärd natur. På riksnivå kartläggs svamparna av Sveriges mykologiska förening.

Växjö Mykologgrupp har under en 10-årsperiod gjort inventeringar av blivande naturreservat. Jag vill i denna uppsats ta upp lite ovanliga svampfynd som vi i gruppen gjort.

Bokhultet (1986–1992)

är ett "svampparadis" i Växjö's närhet med ett sammanhängande bokskogsområde, som varit militärt övningsområde. Bristen på rationell skogsskötsel har gjort att det finns äldre träd, 125–150 år gamla, och en rikedom på stående och liggande stammar, stubbar och grenar, där svampar med specifika miljökrav kan utvecklas. Många rika och välutvecklade bestånd av *koralltaggsvamp*, *ostronmussling*, *ringmussling*, *piltofskivling*, *porslinsskivling* och *platticka* finns här. Av de mera sällsynta fynden kan nämnas:

skinntagging *Dentipellis fragilis*, en art som visar på lokaler med lång kontinuitet av gammal lövskog. Enligt skogsvårdsstyrelsen ska sådana skogar skyddas från skogsbruk;

Ceriporia excelsa, en vacker rosafärgad ticka på undersidan av liggande bokstam. När fyndet gjordes var det 3:e i Sverige — en verkligt sällsynt art. Idag har ytterligare några lokaler hittats, men svampen är fortfarande en raritet;

oxtungsvamp, på gamla ekar;

jätteticka, vid stubbar av lövträd;

korallticka, liknar jätteticka;

borsthårig sköldskivling, på multnande lövträd;

Psathyrella maculata, en sällsynt sprödskevling;

Crepidotus pubescens, vit musselformad svamp på vedrester.

I Bokhultet har vi funnit över 300 arter, varav många är sällsynta eller mindre allmänna. Dessutom har det gjorts inventeringar av kärlväxter, mossor och lavar, insekter och fåglar. Kommunen fann området så värdefullt, att man undantog det från stadsplanering och istället gjorde det till ett kommunalt naturreservat.

Kråketorpsskogen (1989-1992)

är en 221 hektar stor urskogslig, gammal bärblandskog med gölar, tallmossar, sumpskogar, översvåmningskärr och andra våtmarker som möts i en naturlig mosaik av olika naturtyper.

Swampinventeringen, som omfattar 227 arter, har inte lika många rariteter som övriga områden men visar större bredd i sortimentet. Inte mindre än 38 familjer finns representerade. Läget på Sydsvenska höglandet gör, att man hamnar i gränsområdet för nordliga och sydliga arters utbredning. Nordliga arter med sydgränsen här är:

dagsskinn, en gråblå, tunn svamp på stammar av gran — före vanlig på gårdegårdar i skog;

bålnaving, en vacker aprikosgul svamp med veckad kant, som föredrar mossar och torvjord;

stor mossmurklung, klubbformad gul svamp, som växer på bl.a. husmossor;

vedticka, på gran- och tallågor — vanlig i norr men sällsyntare söderut;

taggsvampar, som kräver äldre barrskogar, har blivit alltmer sällsynta och då är svart taggsvamp ett trevligt fynd;

gullockig fjällskivling och *Cortinarius rigens* (en spindelskivlingsart) växte vid en brant med lövträdsinslag, en speciell biotop och därmed en plats för ovanliga arter.

I de många blöta mossarna finns också **slemsoppen**, som inte heller är så vanlig.

Kråketorpsskogen är nu naturreservat efter många och segdragna förhandlingar med markägarna.

Toftabo och Flattinge åsar (1987-1989)

innehåller tre naturområden, som ligger vid sjön Flåren i västra Småland. Flera naturinventeringar har gjorts och ett naturreservat har bildats.

I ett av områdena med i huvudsak äldre bokskog på blockrik och stenig mark, växer det sällsynta gräset *skogssvingel*, och i denna del finns en hel del ovanliga svampar. Ditt hör **pulverklubba** *Phleogena faginea* bara funnen i Skåne och Småland. Svampen växte på en högstubbe av bok. Precis som i Bokhullet hittades också **skinntagging** och **koralltaggsvamp**, Smålands landskapssvamp. Andra ovanliga och sällsynta arter är:

flatskål, en stor, utbredd brun skålsvamp, som kräver mörka lövträdsstammar och rik miljö;

trädticka, en gulvit, trådigticka, som växer taktegellikt på grova granstammar i örtrika naturskogar;

rödfotad nagelskivling, som växer tuvad, särskilt i bokskog;

bokskrål, sydlig art på bokollon och löv.

bokskrål
Flammulaster
carpophila

I den fuktiga barrblandskogen intill bokskogen hittades:

vindelgröppa, ett blekrött skinn på en murken stam;

dagghätta, en liten (1 cm) klocklik, blågrå svamp på mossiga lövträdsstammar.

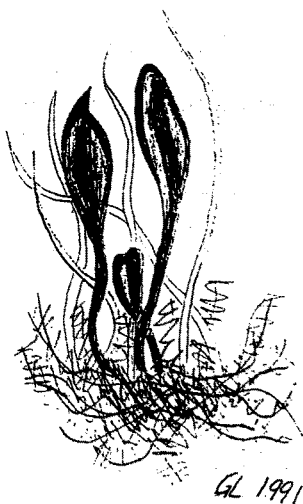
Det 3:e området utgörs av en landtunga med äldre betesmark och lövskog. Här fanns flera intressanta svampar:

slemjordtunga växer gärna på bar jord i kalkrik mark i hassellundar. Arterna i släktet jordtungor är starkt hotade av modernt jord- och skogsbruk och kräver högt skyddsvärde;

kamfingersvamp är en vit fingersvamp som växer i grupper på rikare mark;

fransskivling *Ripartites tricholoma* — i släktet finns tre dåligt kända arter i Sverige;

rotfränskivling är en mycket stor svamp med tydlig doft av mandelmassa, som växer på och kring lövträdsstubbar i lundar i södra Sverige.

slemjordtunga

Geoglossum glutinosum

Flattinge åsar är ett av flera naturreservat som bildats i Kronobergs län under 1993–1994. — Inventeraren får lön för mödan när värdefull natur skyddas.

Massemåla (1990 – 1992, 282 arter)

tillhör Högsby kommun och ligger i Kalmar län. Det är ett ålderdomligt, välbevarat odlingslandskap som ligger längs en bergsrygg med rester av äldre bebyggelse. Det finns gott om odlingsrösen och stenmurar i den äldre ängs- och hagmarken. Kantskogen och ett slätterkärr ingår också i inventeringsobjektet. Grönstensberggrund, torrare klimat och läget i öster samt andra trädslag gör att svampfloran är annorlunda. Svampgrupper som är bundna till ängs- och hagmarker är företrädade i form av *fingersvampar*, *vaxingar* och *champinjoner*. — Träd, stubbar, stammar och död ved har sina svampar såsom *tickor*, *skinn*, *musslingar*, *skålsvampar* och *krös*. Av skivsvampar finns det gott om *kremlor*, *riskor* och *musseroner*.

jättespindling *Cortinarius praestans* är en sällsynt art i den stora gruppen spindelskivlingar som annars inte har så många arter här;

rödsopp *Xerocomus rubellus* är noterad som en rar art;

fyrflikig jordstjärna är funnen på ett par ställen — alla jordstjärnor är sällsynta.

Arter som kräver ”död” ved som ligger kvar en längre tid i naturskogar är idag en bristvara och därför minskar arter med sådana växtplatser.

kandelaberfingersvamp, hittades på en grov, murken aspstam;

brödmärgsticka, på ekved — sällsynt;

fläckticka, liten vit ticka som föredrar ask, men växte här på asp;

gärdselticka, funnen på liggande gran- och tallstammar;

gråporing, föredrar gran men fanns i Massemåla på ek;

musselrödling, en rödsporig art på murken lövved;

blåskölding och gulskölding, båda sällsynta arter växande på död lövved;

slemtofskivling och luktofskivling, som trivs i kvisthål en bit upp på stammen, är lite ovanliga;

tratticka, som växte på rötter av lövträd eller begravd ved i lundar, är en art man sällan hittar.

Fingersvampar, som hör till ängs- och hagmarker, är idag hotade av igenväxning och kvävegödning. I Massemåla fanns några arter

maskfingersvamp, vit maskliknande art;

hagfingersvamp, klargul utan förgrening;

ängsfingersvamp, höggul med få förgreningar;

rynkig fingersvamp, vit med få trubbiga grenar.

Övriga sällsynta arter föredrar barmark eller är mykorrhizabildare:

fjällrisk, stinkrisk och gulmjölkig ekrisk;

gulträding, som fanns på bar mark i en lund.

I nordöstra Kalmar län finns fina exempel på det äldre småskaliga odlingslandskapet. De natur- och kulturhistoriska värdena är stora. Vi hoppas att de inventeringar som är gjorda ska utgöra motiv för ett skydd av Massemålaområdet.

Växjö Mykologgrupp

Kerstin Petersson, Masugnsvägen 17, 360 42 Brads

Till alla prenumeranter

Inbetalningskort för prenumeration 1995 medföljer det här numret av Parnassia. Avgiften är 50 kr, och för den får Du två nummer. Glöm inte ange namn och adress när Du prenumererar på Parnassia via postgirot. Vi kan ju inte skicka tidskriften när vi helt saknar uppgifter om inbetalaren.

Hjälp oss värva nya prenumeranter. Be dem anteckna ny prenumerant på inbetalningskortet. Fungerar inte Din prenumeration så ring eller skriv till mig!

Ingvar Christoffersson, Göträdsgatan 8, 341 39 Ljumby, tel. 0372 - 143 83

Några gamla vårväxter

INGVAR CHRISTOFFERSSON

För några år sedan fann jag i en handelsträdgård plantor av en växt, som kallades "gullgröna". Som försäljningsobjekt hade jag aldrig sett den förut. Men den växte sedan gammalt bland resterna av ett torp, där min mormor bott. Hon hade haft den med från Korsör i Danmark under slutet av 1800-talet. Min mor hade i sin tur flyttat den till sitt nya hem. Nu är den spridd i många trädgårdar här i Sunnerbo och alla växtplatser jag hittills funnit har visat sig härstamma från mormors gamla odlingar. Att byta växter var förr lika populärt som nu, och mor hade många blomsterälskare i sin vänkrets.

Gullgrönan har blommor, som liknar *gåsörtens*. Plantskolorna rekommenderar den nu främst som skuggfördragande marktäckare. Den blommar dock bäst i sol-ljus och de täta mattorna av krypande stjälkar lyser då som gula flak. Växtens latinska namn är *Waldsteinia ternata*.

Om *Waldsteinia*-arterna blir vanliga i odling kan det vara roligt att veta, att arten *ternata* inom ett begränsat område i Ljungby-trakten har en gammal historia och att de tidiga lokalerna har ett och samma ursprung. Precis samma gäller för en fylld form av *vitsippa*. Även den kommer från mormors födelsehem i Danmark och jag brukar finna den i samma gamla trädgårdar som *Waldsteinia ternata*. Lika lätt att förvilla sig har den emellertid inte, och jag misstänker att den gått ut, där den inte planterats på mullrik och fuktig vitsippsjord.

Dubbel vitsippa, som vi brukar kalla den, är en otroligt vacker blomma och mycket mer hållbar än sina vilda, enkla släktingar. Den brukar blomma in i juni. På lämpliga växtplatser kan den bli helt dominerande och vad som effektivast brukar bromsa dess utbredning i trädgårdar och buskage är en säcksvamp, som kallas "sippornas rotskålsvamp". Den lever på jordstammarna och lämnar bara rester av dem kvar.

Så täta, dubbla blommor som på mormors vitsippor har jag aldrig sett vilda, men annars kan dubbla former uppstå även i naturen. De vilda formernas blomningstid brukar inte heller vara så långvarig.

Många lökväxter

Bland gamla vårväxter, som kom till mitt föräldrahem från mormors trädgård, befann sig också *klosterliljan*. Den står kvar ännu i de vårdade rabatterna men har inte förvildat sig. Även om vår klosterlilja kom från Korsör, har arten som sådan gamla anor i Sverige. Det påstås att det var Heliga Birgittas väpnare, Johan Päterson, även kallad Sveriges förste trädgårdsmästare, som tog den med från Rom till klosterträdgården i Vadstena.

Klosterliljan tillhör de "gammaldags" växter, kring vilka det nu görs fördjupade studier i Alnarp (se Widgren, Gammaldags trädgårdsväxter s 25 i detta nummer).

I en artikel i Natur och Trädgård hävdas, att den inte saluförts under de senaste femton åren. I så fall var jag sent ute med en beställning och stämmer det att den är svår att få till att växa, har jag haft tur. Men mina nykomlingar är inte så vackra som mormors. Bl a är de högre och har rankare stänglar.

vitsippor

Från Danmark kommer också *kungsängsliljorna* i vår trädgård. De förvildar sig emellertid bra i fuktiga gräsmattor genom frösådd och finns i både den blekgröna och den i blekgrönt och rött rutmönstrade färgen. Min mor kallade dem dampspelsliljor och det namnet uppges också i en del gamla floror. Det fanns ett sällskapsspel med rutor, som hette damspel.

kungsängslilja

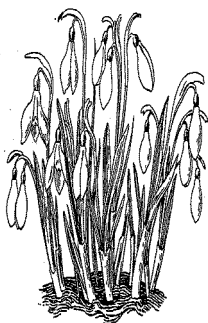
Namnet *kungsängslilja* kommer från Kungsängen utanför Uppsala, som var det enda svenska ställe, varifrån Linné kände till den. Förvildad utanför trädgårdarna har jag inte funnit den i västra Småland utan närmaste förekomsten från Ljungby räknat är Ösaby naturreservat söder om Växjö. Förekomsten där omfattar hundratals exemplar och ser så välanpassad ut i sin miljö att den inte ger minsta intryck av "trädgårdsutkast".

Kvar i ruinerna efter mormors stuga, som revs 1944, är bland vårväxterna gammaldags *krokus* med sina robusta blå, blåstrimmiga eller rent vita blommor. Man ser dem i mina trakter sällan vid övergivna torp men ofta vid gamla gårdar. Finns de i villaträdgårdar har troligen ägarna fått dem från vänner på landet. Det finns skäl att bevara dem utan inblandning av nyare sorter. Kvar är förstås också *pärthyacinter* i sin ursprungliga form och den gammaldags formen av *snödroppe*. Den senare förvildar sig lätt genom frösådd, om den inte hindras av tät gräsväxt.

krokus

Snödropparna koncentrerar värmeenergi i sina skottspetsar och det hjälper dem att tränga sig igenom tjälad mark. Utslagna tål de inte för mycket frost. De rätar sig visserligen efter kalla nätter men blir inte lika vackra. Längst står de under svala vårar, då det är ont om besökande insekter. Efter pollineringen har blommorna gjort sitt och vissnar snart ner.

snödroppe

Det finns en fylld form även av den äldsta snödroppen, *Galanthus nivalis*, som liksom den dubbla visippan är mycket vacker. Jag brukar varje år plocka två buketter av den, en för mitt eget bord och en till en god vän med väntvecklat sinne för vackra blommor.

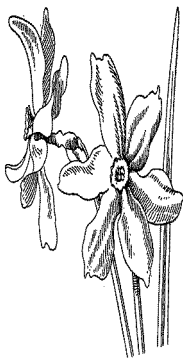
Också gammaldags *påsktilljor* och *pingsttilljor* förekommer i både enkla och dubbla former. De dubbla verkar hårdigast och står ofta kvar vid ödetorpen i stora ruggar. Inga av vårens blommor, inte ens *luktvioleterna*, doftar så gott

som gammaldags enkla pingsstijlor. Men de har ett litet blygsamt utseende, är spröda och rent vita bortsett från en smal röd kant runt kronpipen. Därför har de blivit ovanliga. Var rädd om dem om Ni har dem kvar. Vid ödetorpen ser jag dem numera aldrig.

Minst krävande bland vårens lökväxter är nog *morgonstjärnorna*. De tillhör inte mina älsklingsblommor så vida de inte uppträder vid torpruinerna, där de vägrar att ge upp för konkurrerande gräs. De har en uthållighet, som en naturvårdare med byråkrat-umgänge borde tillägna sig.

Som enbart förvildad från trädgårdar i hela sydvästra Småland bedömer jag *tibasten* intill motsatsen har bevisats.

Val spridd håller den sig emellertid kvar på lämpliga ställen och är nu mycket vanligare än förr. En liknande spridning sker fortfarande, då det gäller *blåsippa* och *vårlok*. Blomstervärmernas benägenhet att plantera in tidigblommande arter har ofta gett vilda växter möjlighet att vidga sina revir.

enkel pingstilla

Minnen från förr

STIG JOHNSSON

Varför blir en del människor så väldigt intresserade av naturen? Jag tänker nu ge ett par svar på varför jag blev det.

Det var så det började

Jag växte upp i en familj, som inte hade något till övers för att gå till en affär och köpa något, som man inte behövde och kunde undvara. Leksaker fick vi göra själva. Därför blev det naturligt att leka med det som fanns i närheten. Som liten parvel vet jag hur spännande det var att titta på fåglarna, hur många de var, hur olika de var och att de kunde flyga! Jag bodde på en liten gård ute i Virestads socken nära Helge å, som då var opåverkad av sjösänkningen i Virestadssjöarna.

Vad jag tyckte det var spännande att vara med mor då hon om våren skulle plantera i trädgården! Att det av dessa frön skulle bli en den ena den andra kunde jag inte fatta. När jag sen gick i skolan i klass 2 fick vi en lärarinna, som kom ifrån Vimmerby och var intresserad av botanik. Hon hette Astrid Ekman, om någon läsare möjligen har hört talas om henne.

Hon frågade oss barn om vi visste eller hade sett olika växter i den för henne nya bygd, som hon hade kommit till. Jag var då den som visste mest. Jag fick följa med henne för att leta växter. Det var spännande! Hon hade dessutom en flora, där hon visade mig hur man kunde artbestämma och vidare hur man kunde pressa växter med hjälp av gamla tidningar och två brädlappar plus en stor sten. Hennes lektioner i naturkunskap var en upplevelse för de flesta av oss barn. Hon visade oss hur man kunde se hur ett frö grodde i ett vattenglas med ett läsk-papper närmast glaset. Där petade vi ner olika sorters frön. Sen var det bara att vänta och se hur dessa utvecklades till gröna växter i skolsalens fönster!

Tänk så många av de örter som fanns i min barndom som nu är helt borta eller mycket sällsynta! I en över-silningsmark fanns det gott om *Jungfru Marie nycklar*, *gran- och kärrspira*, *klockgentiana*, *smörbollar* och *tätört*, som av ortsborna kallades för *fårafetter*, och *nattviol*. Ingen av dessa finns nu kvar. Allt dikades och nu är där 40-årig granskog! På grusbackar fanns det gott om *backsippor*, *sol-*

solvända

vänder, flera sorters *viol*, *darrgräs* m m. Nu är det en stor grusgrop! Man blir verkligen ledsen när man går där och tittar och därför är det mycket sällan jag går dit!

I det gamla bondesamhället var man alltid rädd om grödan. Ute i ett rågfält hade jag en gång fått syn på en mycket vacker blomma. Jag frågade far om jag fick hämta den. Ja, sade far, men du får inte trampa ner rågrastråna! Jag gick var-samt fram och tog i den. Det var mitt först fynd av *klätt*!

På vägen till Världens ände

1956 flyttade jag till en nedlagd skola i Gamlelycke i Stenbrohults socken norr om Möckeln. Därifrån går det en väg några kilometer in i skogen och passerar gårdarna vid Båsterås och Moen. Den slutar vid ett par torp, till vilka det förr bara var stigar men nu är bilväg. Ett av dem kallas Världens ände.

Mitt hem låg vackert i en ädellövskogsbacke. Där växte mycket *lind*, *ek* och *hasel*. Marken var grönstenspåverkad, så det fanns en även i övrigt rik flora.

Vid Båsterås fanns moränkullar. Där växte mängder av *baksippa*. En dag upptäckte jag också ett tiotal *mosippor*. Det var en upplevelse. Jag hade aldrig förr sett denna vackra blomma. Jag tycker än i dag att det är mitt roligaste växtfynd.

Båsterås besökte jag regelbundet vår och sommar och fann att den äkta *natt-viol* var ganska vanlig. I solbelysta slänter växte det *solvända* och *kattfot*. I andra öppna marker fann jag mängder med *granspira* och *darrgräs*. I ett dike stod *tåttört* och för inte så länge sedan *slätterblomma*. Den tycks nu vara utgången i Stenbrohult. Än i dag finns *blåsippa*, *nåssellklocka*, *stånds*, *hagfibbla*, *slättergubbe* och *väddklint*.

Moen har nog de stenigaste åkrarna i Stenbrohult. Ändå är mycken sten upplagd i välgjorda stenmurar och utefter en fågata. I en äng blommade förr hundratals *Jungfru Marie hand* — nu har ängen övergått i sluten barrskog. I den vild-vuxna trädgården finns i likhet med vid en del andra torp mycken *skogslök*. Säkert var den inplanterad som nyttoväxt. Vet någon av Parnassias läsare hur den användes?

Vid Nybygget, det torp som kallades Världens ände, känns det nu som om man hade flyttat sig 70–80 år tillbaka i tiden. Huset är omgärdat av stengårdsgårdar och stenrösen upplagda på jordfasta stenar. Men det är inte mycket av floran kvar — markerna hålls öppna genom färbetning.

På denna vägsträcka var det förr fem olika mjölkbönder, men nu finns det ingen här som hanterar mjölkkor, bara lite kalvar och stutar betar här plus någon ridhäst. Med skogsbetena och beten i ängsmarkerna har som synes floran helt förändrats eller har många arter helt försvunnit. Nu är det bara ett kulturminne som jag och många andra minns med saknad.

Stig Johansson; Eksäter; 340 32 Grimslov

Något om våtmarksslåtter i Sävsjötrakten

BIRGER LINDGREN

"Grässvålsutvecklingen har otvivelaktigt påbörjats med bondens och bêtesdjurens hjälp inom smärre begränsade ytor, såsom grundvattenbetingade låga havsstränder inklusive öar och holmar, vidare kärrängar, åstränder, lågmarker runt slättsjöar m.m." Vem påstår detta? Jo, Mårten Sjöbeck, den amatör som "upptäckte" ängen framför näsan på många experter.

Våtmarkerna var viktiga för djurens vinterhållning även om grödan ofta var grov och näringsfattig. "På vidsträckta slättermarker, mildals bortanför bygder, stannade man i veckotal, ofta långt fram i augusti när *starr*, *blåtåtel* och *tuvsäv* redan börjat få höstgul färg och biomassan redan hade ett betänkligt lågt näringsinnehåll--". Hugo Sjörs avser här slätterkärr i Norrland, men även söderut var våtmarker som slogs vanliga och vidsträckta.

I Sävsjö kommun har vi exempelvis Linneåns mader. Varje gård hade där sina skiften. I dag växer allt igen. Inga slättergillen hålls här längre. Det blir blött och risigt — högvuxna starrarter, gräs och *Salix*buskar.

Kringlan

Andra — men inte så stora — våtmarker hittar vi längs ån i Komstad. I ån finns en ö om ca 5000 m². Ytan är mycket beroende av vattenståndet. Ofta är den översvämmad, och vattnet står alltid högt i marken. Grunden är grästorv på grus.

Vegetationen är yppig och artrik. Ävattnet är nog både syrerikt och näringsrikt. Mer än hundra växtarter har vi noterat. *Björken* växer där tillsammans med *getapel*, *gråal*, *klibbal*, *brakved* och *hägg*. Av örter hittar vi *kransrams*, *sprängört*, *madrör* med underligt förkrumpta ax, *knagglestarr* m.fl. Till m.fl. bör räknas *gökblomster* och *äka förgätmigej*. De blommor samtidigt, nära varandra och deras färger är otroligt fint samstämda.

Att ta lien och slå av de fina örterna när de blommor som bäst är inte roligt. En del går ju att benåda förstås. Det mesta slås dock en torsdagseftermiddag i slutet av juli. Hela den tunnlandstora ön, som heter Kringelen (Kringlan) går vi årligen över med lie sedan mer än tjugo år. Det är naturskyddskretsen som får små aktivitetsryck och organiserar slätter. Ett par dagar före slättern sänks vattenståndet. Slätterfolk trivs bättre torrskodda.

Som sagts, nu i tjugo år har Kringlan hävdats med lie och räfsa. Dessförinnan hade en slätterpaus på 25–30 år brutit en — tror vi — mycket lång hävd. Efter som Komstad varit befolkat åtminstone sen vikingarnas dagar, kan man räkna med ett otal slättergillen — om man nu hade sådana. Jo men visst, man måste ju också ha mjöd!

Naturskyddsföreningens slätterkvällar har blivit lite av folknöje. Föreningen bjuder på kaffe, dricka och smörgås. Ingen behöver jobba, men det gör man ändå

mellan pratstunderna och ön blir fint slagen. Det gröna släpas och bärs till "fastlandet" och körs bort. Snälla kossor pillar bort det ätbara. Våtmarker ger stora mängder grönmassa. Aldrig lider våtmarken av torka. Efter slåttern betas inte ön — Linné tyckte inte om det — den våta marken tål kanske inte så mycket klövtramp, utan det blir lätt tuvor. "Kringelslåttern" är en månghundraårig verksamhet som vi återupptagit. Kringlan ser väl i dag ut på samma vis som när vikingar på undantag gick som kogubbar på gräsmarkerna i Komstad.

Innan lie kunde användas, måste ön röjas av ordentligt. En hel del *gran* växte där och stora delar var täckta med tät, mer än manshögt björksly. Så låg förstär över hela ön gammal tjock föna. Nu har vi en gles, hög björkskog, som bör glesas ut ytterligare eller helst helt försvinna enligt expertisen. Inga granar finns. Varje slåtter jämnar ut grässvålen, toppar tuvor och tar bort en del skräp så att nästa slåtter blir lite lättare. En bra slåttergund har skapats.

Ön är så skön och fin, särskilt på våren och efter slåttern. Även sommardag är en övandring värd besväret. *Älgörten* följer oss troget — den blir inte nämnvärt besvårad av ett par decenniers slåtter. Sly blir aldrig något problem vid årlig slåtter. *Brudborsten* trivs den också, och den får lien gå förbi. *Midsommarblomster* står inte alls. *Fackelblomster* lämnas även det av lien liksom den *grönvita nattviolen*, som blommar bra ett år och ett annat är mindre.

För växters och småkryps skull är det nog bra att förutom slåtter av mera vanliga ångar även ta sej an lite våtmarker. De båda markslagen har ju olika uppsättning av fauna och flora. Själva slåtterarbetet är också olika. Som övningsfält för nytt slåtterfolk är dessutom våtmarker utmärkt. Grödan är lättslagen, och marken är oftast fri från hindrande sten och träd. Några bitar av "de marker som alltifrån järnåldern verkat styrande för lokalisering av nybebyggelsen i många trakter" (säger Hugo Sjörs) måste vi ju vårda på rätt sätt. Rätt sätt är slåtter.

Förutom hävden av Kringlan har naturskyddskretsen inhägnat en mader längs ån i Komstad. Här betar nu får — de håller rent. Inga resonemang om vad som växer här. *Ångabollar*, *älgört* och *starr*, allt hålls nere. Man skulle önska att *myskgräset* ratades av fåren. Myskgräsmattorna är vackert tennfärgade i blomningen. Lustigt nog rör inte fåren grässets utslagna vipa. I den låga vegetationen där fåren gått fram kanske en del speciella insekter trivs. Är det inte samma sak med fåglarna?

Och titta efter — den hårt snaggade marken är också bra vacker.

mysckräs

Två dikter av Lars-Erik Apelqvist

Nog har du ...

Nog har Du märkt

vitsippsvåren

Lysande vitt bland

nakna träd

Den ger Dig

förväntningen

vitsippan, vårblommen

Nog har Du mött

vitsippsoron

Dragande vind i

sippors fält

Den ger Dig

nyckfullheten

vitsippan, vindblomman

Nog har Du haft

vitsippsdrömmen

Spirande nytt med

framtidens tro

Den ger Dig

förhoppningen

vitsippan, stjärnblomman

Text och foto: *Lars-Erik Apelqvist*

När linden blommade

Där fanns doften
den mättade doften
av blommande lind

Där fanns surret
det ihållande surret
från lindblommornas alla
besökande humlor och bin

Där fanns det trygga
det omfattande trygga
som lindens lövverk gav

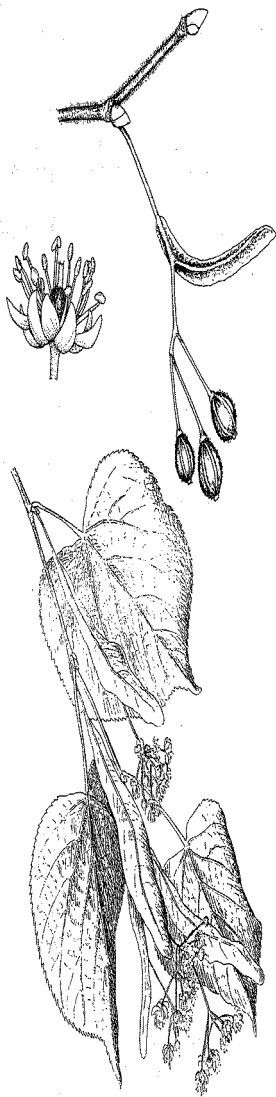
Platsen under linden
var barndomens lyckoplatz
Platsen liksom inneslöt
sommaren

Som vuxen hade jag glömt
platsen under linden
men återupptäckte den

Vid återupptäckten framstod
platsen som en brunn att
ösa lycka ur, där lyckan
var lika varligt placerad
som daggen i en tuvas
blad och strå

Det var i juli månad
när linden blommade
Det var sommaren

Lars-Erik Apelqvist;
Proskvarnsgatan 15;
554 46 Jönköping

lind; gren med blad och blomställning

överst till vänster blomma

överst till höger frukt

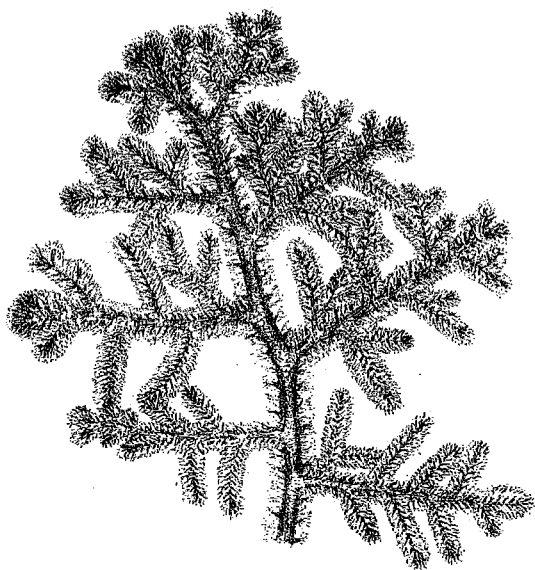
Några mossor i Ljungby kommun

KRISTER WAHLSTRÖM, INGVAR CHRISTOFFERSSON

Utbredningen av olika mossor är i det närmaste okänd i de områden av Ljungby kommun, som ligger väster om Lagan. I kommunens östra del samlade Judith Christoffersson ett omfattande material, huvudsakligen under tiden 1945 – 1975. Herbariematerialet finns bevarat.

Eftersom mossor oftast är gynnade av ett fuktigt klimat borde Ljungby kommun vara ett intressant område, vad mossfloran beträffar. Negativa faktorer är emellertid avsaknaden av kalkrika bergarter — utom inom grönstensstråket i öster — samt bristen på kalt berg och branter. De talrika myrarna är med få undantag fattiga.

Här omnämns endast åtta arter, nämligen dunmossa, brun sköldmossa, grön sköldmossa, nötmossa, lämmelmossa, röd parasollmossa, långskaftad komossa och lysmossa. För fynd, gjorda under senare år av Krister Wahlström och Agne Johansson redovisas koordinaterna enligt Rikets Nät. För de flesta tidigare fynden finns inte tillräckligt noggranna lokalangivelser och minnesbilder för en tillförlitlig koordinatsättning.

dunmossa

Dunmossa *Trichocolea tomentella* är en krävande art, vars förekomst i Ljungby är knuten till källor. Den indikerar i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering värdefulla våtmarker. Som följeväxter bland kärlväxterna märks *bäckbräsma*, *spindelblomster* och *skärmstarr*, bland mossor och lavar *stor revlevermossa*, *klippfrullania*, *skuggthujamossa* och *mussellav*. Alla lokaler som påträffats finns i Ljungby i skogsmiljöer och har utsetts till nyckelbiotoper.

Grön sköldmossa *Buxbaumia foliosa* betecknas på den röda listan som hänsynskrävande (Naturvårdsverket 1990). De tre fyndplatserna i Ljunghy ligger alla i östra kommundelen. Kanske har det historiska förklaringar eftersom skogen var så hårt brukad i västra delen. Vid Målaskog och Ryd växer arten som den bör på gränslågor men vid Älmtaryd på en lindlåga. Undersök gärna kvarlämnade stamdela av gran i skogen. I Målaskog växer den på en två meter lång stamdel.

Brun sköldmossa *Buxbaumia aphylla* var troligen betydligt vanligare än nu så sent som på 1960-talet. Ett stort antal fynd föreligger från socknarna Södra Ljunga och Ryssby, där Ingvar och Judith Christoffersson i regel arbetade och botaniserade. Tillbakagången kan bero på brist på lämpliga växtplatser. Goda biotoper var förr vägar med djupa hjulspår (där mossan växte på de lodräta väggarna), slitna skogsstigar, rotvälför och som nu kring myrstackar. Man upptäcker mossan lättast, om man lägger huvudet i markhöjd och låter blicken följa markytan. Risken att få myror i huvudet är uppenbar men de går att kamma bort.

brun sköldmossa

Nötmossa *Diphyscium foliosum* är troligen mycket ovanlig. Den är av oss anträffad 1949 i Södra Ljunga, Össjö kronopark, där den växte i en vägsilant genom bokskog tillsammans med *smaragdmossa*, 1954 i Kärrna vid Högarör, där den växte i en vägsilant i slutningen mot Lagaån och utanför Ljunghy på blottade vägsilanter genom ädellövskog i grannkommunerna Markaryd (vid Hinnersyd) och Älmhult (vid Taxås gård).

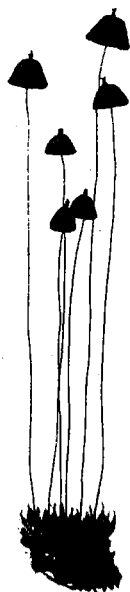
nötmossa

Röd parasollmossa *Splachnum rubrum* är en upplevelse att få se. De mest omfattande rapporterna kommer från Lennart Bruhn, Skällhult, Lidhult. Han har haft arten på sin gård årligen under åren 1966 - 1991. Den har där med få undantag vuxit på mossmark i kantskog nära laggen. Bara vid ett par tillfällen har den funnits på laggens fastmarkssida.

Mossarna har varit betade av nötkreatur och parasollmossorna slutade att uppträda, då kontinuiteten i betningen bröts.

Lennart Bruhn fann röd parasollmossa endast på kogödsel, som hamnat i lämplig miljö medan sporkapslarnas sporer ännu spreds av flugor. Kapslarna kom året därpå. Ett år fanns tolv bestånd på en yta av 30 × 50 meter och kapslarnas antal kunde vara upp mot trettio på en enda komocka.

På de spridda fynd, som redovisas med mer detaljerade data, har den röda parasollmossan anträffats på spillning av älg. Spillningen har varit starkt nedbruten. Alla fynden har gjorts i sumpskog.

röd
parasollmossa

Sporkapslarna av röd parasollmossa håller sig inte länge, några dagar till en dryg vecka beroende på vädret. Mossan kan därför vara förbisedd på många platser.

Långskaftad komossa *Splachnum sphaericum* uppges av Bruhn som växande tillsammans med röd parasollmossa och vanlig komossa. Ett liknande fynd gjordes 1984 i Markaryds kommun, på en kobetad mosse i byn Nådthult. Kanske trivs långskaftad komossa nästan enbart med gödsel av nötkreatur?

Lämmelmossa *Tetraplodon mnioides* växer på djurlämnningar, speciellt av gnagare. De tre fynd som gjorts är från Södra Ljunga, Gölsjö mosse, från Södra Ljunga, Björnamossen, och från Ryssby, Förarps kronopark. De är gjorda från 1940-talet fram till 1955.

Lysmossa, drakguldsmossa *Schistostega pennata* får bli vår sista art för den här gången. Den växer oftast på jord i klipphålor och under rotvältor. Förgroddarna är lysande och "helt visst är det drakguldsmossan, som bildar det reella underlaget för sagans många uppgifter om drakguld, bergaguld och andra dolda skatter".

Vi har funnit den omkring 1960 i Agunnaryd på gården Liden, Vedåsa, i en jordhåla, möjligen utgrävd av en grävling. Där är den nu borta. På den koordinatlagda fyndplatsen i Torpa växte den under en rotvälta även 1989 men det var troligen en tillfällig växtplats. Det är inte fallet vid Ivars kyrka. Här växer den skyddad under en mindre bergbrant, som nu ligger ute på ett hygge.

långskaftad
komossa

Koordinatsatta och daterade lokaler

Dunmossa

Lidhult, Bohult 1:12, 62985-13498. Källkärr 94-07-21

Lidhult, Gårdshult 1:3, 63075-13497. Sluttningskärr ner mot Femmen 94-08-21

Bolmsö, Horns Udde, 63237-13744. Källområde vid liten bäck 94-05-17

Tannåker, 500 m norr Suntatorp, 63191-13768. Sumpskog 92-08-27

Tannåker, Flahult 3:3, 63184-13789. Sparsamt i källdrog

Grön sköldmossa

Ryssby, Målaskog, 63013-14052. Sex sporkapslar på gränslump 93-07-10 och en kapsel 94-04-16

Agunnaryd, Ryd 7:1, 62933-14029. En kapsel på grov graniåga 93-07-29

Agunnaryd, Älmtaryd, Krokeveka, 62858-13957. Fem sporkapslar på stamdel av lind 93-08-07

Brun sköldmossa

Södra Ljunga, 750 m nordnordost Skärbäcken, 62965-13895. Fyra sporkapslar vid myrstack 91-05-05

Annerstad, 300 m väster om Trollasjö, 62918-13753. Vid myrstack 92-04-04

Annerstad, vid Trollasjöns sydöstra del, 62913-13757. En sporkapsel vid myrstack 92-06-30

Röd parasollmossa

Ryssby, Väraboda. Försommaren 1983. Vätt skogshygge

Ryssby, Tesås. Försommaren 1984. Liten sumpskog på skogshygge

Dörarp, Flättingenäset, 63187-13944. Ca tjugofem kapslar i en tuva 88-06-03

Södra Ljunga, Skärsjöns östra kant, 62968-13891. Ett bestånd i sumpskog 83-06-10

Annerstad, Bökhult, 62916-13714. Ett tiotal kapslar 94-05-23

Långskaftad komossa

Ryssby, Ron, 63125-14021. I sumpskog 93-05-12

Lysmossa

Torpa, Stackarp, 62892-13661. Stora fläckar under en rotvälta 1 km söder om Stackarp 88-10-01

Annerstad, ca 60 meter öster om Ivars kyrka, 62932-13686. Liten klyfta i stenvägg

Annerstad, 50 meter öster om Ivars kyrka, 62932-13686. Några små fläckar 92-03-31

Annerstad, Ivars kyrka, 62932-13686. Sprickor i liten bergbrant 93-07-22

*lys*mossa

Krister Wahlström; Backgatan 16; 341 39 Ljunghy; tel. 0372-142 76

Ingvar Christoffersson; Göträdsgatan 8; 341 39 Ljunghy

Där inget annat meddelas är bilderna i detta nummer av Parnassia tagna ur Olaf Hagerup, Vagn Petersson, Botanisk atlas. 1956 - 60

Lav- och mossintresserade!

Finns det några som är intresserade av lavar och mossor i föreningen? Från och med i år så vill Artdatabanken att kärlväxter, lavar och mossor skall vara ett gemensamt floraväktarprojekt. På kärlväxtsidan började vi med floraväktariet förra året. Vi i Smålands Flora har ju "bara" inventerat kärlväxter, men jag vet att vi har en del medlemmar som även har kunskap om lavar och mossor. Är du intresserad av att rapportera in dina fynd av de arter som är sällsynta och hotade, hör isåfall av dig. Jag kommer att skicka dig en lista över intressanta arter samt en lista över tidigare rapporterade fynd i din kommun.

Hjälp till att öka kunskapen om Smålands lav- och mossflora!

Margareta Edqvist; Syrengatan 19; 571 39 Nässjö; tel. 0380-106 29

Årsmötet 1995

Föreningens årsmöte äger rum på Kalmar vandrarhem.

Före förhandlingarna – på kvällen den **7 juli** – gör vi en kort stadsbotanisk promenad. Information om floraskrivande och hur databaserna kan "effektiviseras" får vi efter förhandlingarna. Dessutom ges en liten översikt av gammalt och nytt i Kalmarfloran.

Lördagens exkursion går till Södermøre där vi bl.a. ser på havsstrandsfloran.

Inbjudan, med uppgifter om anmälan och kostnader, finns bilagt som lösblad till detta nummer av Parnassia.

Har du frågor kring årsmötet, ring Crister Albinsson 0480-289 69 eller Ingvar Christoffersson 0372-143 83!

Välkommen till Kalmar och Södermøre!

Styrelsen

Gammaldags trädgårdsväxter

"Bevarande av gammaldags växter" är ett projekt som initierats av Världsnaturfonden. Det drivs av Kenneth Lorentzon och Eva Jansson vid Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för trädgårdsvetenskap. Arbetet går ut på att hitta, dokumentera och bevara äldre prydnadsväxter som numera helt försvunnit från plantskolor och handelsträdgårdar, och som i likhet med bl a gamla husdjursraser (lantraser) och flera gamla köksväxter riskerar att dö ut. Vid SLU i Alnarp finns redan idag en del gamla växter i försöksodling, och tanken är att Sveriges friluftsmuseer på sikt skall hjälpa till med bevarandet. Hittills har man i projektet gjort fördjupade studier av tre typväxter: *klosterlilja* (i sydsverige ofta kallad *snö-klocka*), *buxbom* och *tulpaner*. Dessa beskrivs i tre olika artiklar i tidskriften "Natur och trädgård", nr 2 - 1994.

I samma nummer uppmanar Kenneth Lorentzon läsarna att lämna tips om förvildade, kvarstående eller trädgårdsförekomster av gamla växter. I princip är alla växter som funnits på samma plats sedan tiden före andra världskriget intressanta. Efter kriget förändrades synen på växtodling och trädgårdsväxter radikalt. Nya idéer inom hortikulturen gjorde att mängder med gamla sorter snabbt försvann eller glömdes bort.

För den som vill lämna tips är adressen:

Sveriges LantbruksUniversitet
Institutionen för trädgårdsvetenskap
Box 55
230 53 Alnarp
faxnr 040-46 04 02

Ake Widgren; Ronnebygatan 10; 371 32 Karlskrona

Nästa nummer av Parnassia

Vår målsättning för utgivningen av Parnassia 1995:2 är:

inlämnande av artiklar	senast 15 september;
redigering	klar 15 oktober;
tryckning och utskick	klart 5 november.

Var inte rädd för att skicka in en artikel — kort eller lång spelar ingen roll! Meningen är att innehållet i Parnassia skall skapas av läsarna, och artiklarna skall vara av olika slag. Det går bra att ta kontakt med vilken som helst av oss.

Ingvar Christoffersson; Göträdsgatan 8; 341 39 Ljungby; tel 0372 - 143 83

Thomas Karlsson; Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18; 223 61 Lund; tel 046 - 13 83 00

Jan-Erik Hederäs; Tranemansgatan 32; 252 49 Helsingborg; tel 042 - 14 03 91

Innehållsförteckning

- 1 *I. Bergqvist*: Lund- och mellansmörblommor i Småland
- 4 *J. Christoffersson*: Till minnet av Birger Danielsson
- 6 *K. Petersson*: Svampinventering
- 10 *I. Christoffersson*: Några gamla vårväxter
- 14 *S. Johnsson*: Minnen från förr
- 16 *B. Lindgren*: Något om våtmarksslåtter i Sävsjötrakten
- 18 Två dikter av Lars-Erik Apelqvist
Nog har du ...
När linden blommade
- 20 *K. Wahlström, I. Christoffersson*: Några mossor i Ljungby kommun
- 24 *M. Edqvist*: Lav- och mossintresserade!
- 24 Årsmötet 1995
- 25 *Å. Widgren*: Gammaldags trädgårdsväxter